

KRUGERPARK EN BOTSWANA DISCUSSIE OVER AFSCHIETEN

De regering van Botswana weigert olifanten te laten afschieten. .

Foto Getty

Zijn er te veel olifanten en moeten ze worden gedood? Gerard Jacobs stuit op meningsverschillen in zuidelijk Afrika.

Als de zon zakt boven het land, loopt de olifantenkudde door het mopanebos naar de oever van de Letabarivier in het Krugerpark. Ze grazen, onophoudelijk. Ze krullen hun slurf rondom een boomtak en rukken er in één beweging alle bladeren af. Met hun slagstanden wrikken ze de bast van een Afrikaanse ebbenboom. Jonge boompjes worden uit de grond gerukt. Dan lopen ze de rivier in. De kleintjes verdwijnen onder water en gebruiken hun slurf als snorkel. Twee jonge stieren klimmen op elkaar, luid trompetterend. Het is een vertederend schouwspel dat elk jaar meer dan een miljoen toeristen naar 'Kruger' lokt. Maar het zijn er te veel. Ian Whyte, hoofd van de wetenschappelijke staf in het park, pleitte in 2003 als eerste voor het afschieten van boventallige olifanten. 'De situatie is onhoudbaar geworden', constateerde hij. Hij haatte het idee, maar het Kruger heeft volgens hem binnen de hekken ruimte voor zeventienduizend olifanten. In

middels zijn er meer dan veertien duizend. 'Het zijn veelvraten,' bevoerde hij, 'die de leefruimte voor andere dieren bedreigen en de vegetatie verwoesten.'

Hoon was zijn deel. Milieuorganisaties als Greenpeace dreigden met een toeristenboycot, een huisveringwekkend vooruitzicht met het WK-toernooi op komst.

Jarenlang woedde het debat maar uiteindelijk hakte minister Van Schalkwyk in 2008 de knoop door. 'Het was een moeilijke, emotionele beslissing', erkent hij aan de vooravond van het WK. Het doodschieten ligt nu eenmaal gevoelig bij het publiek. 'We hebben besloten toestemming te geven om olifanten af te schieten. Hoeveel en waar, kan ik u niet vertellen. Wanneer, kan ik u ook niet zeggen. Het is het uiterste middel. De situatie in Kruger en op andere plekken in zuidelijk Afrika, zoals Botswana, is dramatisch.'

Het is een emotioneel debat dat ongetwijfeld opnieuw zal losbarsten als na het WK het 'oogsten' zoals het afschieten van de olifanten wordt genoemd, zal beginnen. Nog geen dertig jaar geleden werden olifanten met uitsterven bedreigd. Voor de Tweede Wereldoorlog leefden in Afrika meer dan drie miljoen olifanten. In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw werden ze massaal gestroopt. Slechts een half miljoen olifanten overleefden de slachting tot in 1989 een wereldwijde ban op de verkoop van ivoor werd afgekondigd. Toen begonnen de kuddes zich langzaam te herstellen. Kruger is een wildtuin, een reser-

‘Het zijn veelvraten die de leefruimte voor andere dieren bedreigen’

vaat half zo groot als Nederland met hekken die alleen aan de Mozambikaanse grens op enkele plaatsen open zijn. De kuddes werden op peil gehouden door jacht-opzieners die elk jaar, ver uit het zicht van toeristen, ongeveer zeshonderd olifanten afschoten. In 1995 werd het Kruger door milieuorganisaties gedwongen te stoppen met het doden van olifanten.

De kuddes groeiden daarna in hoog tempo, met 7 procent per jaar. Tot Ian Whyte in 2003 de noodklok luidde. 'Wij graven ons eigen graf als wij niet ingrijpen', zei hij toen.

De regering aarzelde, maar nu is Van Schalkwyk overtuigd van de noodzaak tot ingrijpen. 'Wij kunnen de olifanten niet verhuizen. Alle parken zitten vol. Voorbehoedsmiddelen zijn geen oplossing. Ga maar eens naar Botswana. Zie met eigen ogen hoe groot de ramp is. In Botswana leven meer dan 160 duizend olifanten.'

Botswana, een buurland van Zuid-Afrika, prijst zichzelf aan als 'een ongeschonden paradijs'. We vliegen noordwaarts over de Okavango Delta, duizenden vierkante kilometers moerasland, zonder wegen, zonder bebouwing. Uit de

lucht zien we de sporen van olifantenpaden door het hoge gras, looproutes van nijlpaarden, enorme kudde buffels.

We landen in safarikamp Savute, 120 duizend hectare groot. Er mogen in het hele gebied maximaal twaalf personen logeren. Botswana wil geen massatoerisme. Er staan geen hekken rondom het kamp, zoals bij het Kruger. Olifanten lopen tussen de safaritenten, nijlpaarden grazen op de oever van de rivier, een python kruist ons pad en krijgt voorrang.

Letsogile Kamogelo neemt ons mee in een Landrover langs het Savute-kanaal. Jarenlang stond het droog, nu stroomt het weer vol in het regenseizoen. Uit het struikgewas verschijnt een grote kudde olifanten. 'Drie families', stelt Kamogelo vast. 'Alleen vrouwjes.' Een groep waadt door de poel. De andere groep loopt over de oever op ons af. We worden ingesloten.

Ik tel meer dan twintig olifanten, het worden er dertig en ze blijven uit het struikgewas tevoorschijn komen. De matriarch heft haar slurf, wappert met haar oren. 'Blijf kalm', waarschuwt Kamogelo. 'Het is maar een waarschuwing.' Een jonge olifant imiteert de matriarch en voert een schijn-aanval uit.

De zon gaat onder. 'Over een paar weken, als het gras op is, zijn de bladeren van de mopanebomen rijp en eetbaar. En als de bomen kaalgevreten zijn, trekken de kudde verder', zegt Kamogelo. Dit land is groot, 80 duizend vierkante kilometer. Er wonen bijna geen mensen. Er is ruimte genoeg. En ze trekken de grens over, naar Angola, naar Zambia en Namibië. 'Ze kennen de weg. Ze volgen de seizoenen en volgend jaar komen ze terug. De natuur herstelt zich. Zo gaat het al eeuwen. Wij hebben geen reden om ze te doden.'

In Chobe, op de oever van de rivier, niet ver van het vierlandenpunt waar Botswana, Namibië, Zambia en Zimbabwe aan elkaar grenzen, worden we omringd door tientallen olifanten. Ryan O'Shaughnessy staat hier iedere dag. Hij bestudeert puku's, een zeldzame, kleine antilope die alleen voorkomt in het Chobe Nationaal Park, met meer dan 12 duizend kilometer bos en grasland het grootste van Botswana, en net over de grens in Zambia.

De olifanten hebben de oever van de Choberivier veranderd in een maanlandschap. Zij hebben de mopanebomen kaalgevreten en uit de grond gerukt. Is dit de ramp waarvoor Ian Whyte en Marthinus van Schalkwyk hebben gewaarschuwd?

Volgens O'Shaughnessy is hier geen sprake van een ramp, terwijl wij honderden olifanten tellen. 'Het zijn onheilspredatoren. In de regentijd kun je hier geen hand voor ogen zien. Zo dicht is de begroeiing.' Op een paar minuten rijden van de rivieroever heeft het mopanebos zich al hersteld, de bomen staan vol in het blad. Het struikgewas is ondoordringbaar.

'Weet je hoeveel olifanten wij jaarlijks volgens die doemdenkers zouden moeten afschieten om de kudde op het huidige peil te houden? Meer dan tienduizend. Enig idee hoe groot die berg vlees is? Veertigduizend ton olifantenvlees? Is dat een oplossing?'

De regering van Botswana weigert zijn olifanten af te schieten. 'Ze zullen het nooit toegeven', zegt O'Shaughnessy, 'maar het Kruger Park was een historische vergissing. Goedbedoeld, ongetwijfeld. Maar het is en blijft een dierenpark, met hekken eromheen waar het wild kunstmatig in leven wordt gehouden. Laat de natuur zijn gang gaan. Geef de olifanten de ruimte. Laat ze rondtrekken, de

eeuwenoude routes volgen, door Botswana, Zambia, Zimbabwe, Namibië en Angola.'

O'Shaughnessy groeide op in Kasane, een dorp langs de Choberivier. 'De mensen hebben het landschap veranderd', zegt hij. 'Wij hebben dorpen gebouwd. Dorpen werden steden. We hebben wegen aangelegd, vliegvelden. Wij hebben grenzen getrokken, hekken opgericht. Wij moeten een manier

vinden om samen te leven, mensen en dieren.'

Andrew Rae staat aan de andere kant van het spectrum. Hij runt een lodge op de oever van de Limpopo-rivier in het grensgebied van Zuid-Afrika en Zimbabwe en heeft vroeger in het Kruger gewerkt. 'Er is geen andere optie', beweert hij. 'Ik heb in mijn jonge jaren twee olifantenkudde afgeschoten. Het was verschrikkelijk. Niemand doet

DOEN & LATEN

■ **Krugerpark** Prijzen vanaf 50 euro per nacht voor tweepersoonstent, chalet of rondavel. www.sanparks.org

■ **Vluchten** Air Botswana en South Africa Airways vliegen meerdere keren per week van Johannesburg naar Maun (retour 260 euro) en Kasane (retour 150 euro). www.airbotswana.co.bw

■ **Botswana** De toeristenindustrie in Botswana is bijna geheel in handen van buitenlandse touroperators. Kostbaar: vanaf 400 dollar p.p.p.n. (vliegtuigtransfer vanaf Maun of Kasane inbegrepen). Wij verbleven in de kampementen Savute, Duba Plains en Little Vumbura van Wilderness Safaris (www.wilderness-safaris.com) en de Garden Lodge in Kasane (www.thegardenlodge.com), vanaf 210 dollar p.p.p.n. full board. Voor algemene informatie: www.botswanatourism.co.bw

Hou vast, dit beeld.

En? Ben je de ochtend een beetje doorgekomen? Was het 'totaal 270 kilometer op 52 plekken', of kon je vandaag een beetje doorrijden? Kon je een plekje vinden in de intercity van 08.07, of moest je je weer eens letterlijk staande houden? En kwam-ie op tijd, trouwens?

Het is wat, hè – die ratrace die 'carrière maken' heet. En dan te bedenken dat het er de komende 10, 20, 30 of 40 jaar écht niet beter op wordt. De uitslag van die wedloop staat al bij voorbaat vast – in het leven is namelijk maar één ding zeker.

Dan kun je er maar beter voor zorgen dat – als die film zich voor je ogen afspeelt – je ook wat leuks te zien krijgt. Dat je al je dromen waargemaakt hebt, dat je al je wensen vervuld hebt en dat je er alles uitgehaald hebt wat er in zit.

Ook die dingen die je nog stiekem op dat ene lijstje hebt staan, maar die op dit moment

nog erg ver weg lijken. Hoe lang is het geleden dat je weer eens – los van de waan van de dag – gedaan hebt wat je diep van binnen voelt? Dat je deed wat je eigenlijk al heel lang wilt, zonder je af te vragen 'of het wel kan' of wat de rest van de wereld ervan vindt? Neem nou zo'n **camperreis door Amerika**. Of door **Australië**, of **Nieuw Zeeland**. Heerlijk, een week of drie, vier toeren. Niet in de file, niet in de Espace, niet in de Sharan. Maar 'fully equipped', met je eigen huis bij je. En zelfs een stel fietsen (moet je maar even 3 weken zonder

de bakfiets, dat lukt vast). Wat zeg je? Als de kinderen het huis uit zijn? Als je de stoel van je baas veroverd hebt? Als de hypotheek is afgelost? Als je relatie weer wat stabielere is?

Ja, zo kun je wel bezig blijven. Er zijn – als je wilt – altijd meer redenen om iets niet te doen, dan om gewoon de stap te zetten. Het gewoon te doen. Zo'n verre reis, zo'n ervaring van je leven, is namelijk veel dichterbij dat je denkt. Letterlijk zelfs, met onze aanbiedingen.

Neem nou **25 dagen Nieuw-Zeeland**. Al voor 1660 euro p.p. maak je bovengaand plaatje werkelijkheid, en ruik je ook de groene geur van de uitgestrekte bossen erbij – door het open raampje van je camper. Of **16 dagen Florida** – ook zo'n droomreis voor velen. Die droom maak je al waarheid door simpelweg naar internet te gaan, 995 euro p.p. over te maken en over een maand of twee, drie langs al die plekken te touren die je al zo lang op je lijstje hebt staan. Zo biedt Kuoni op www.kuoni.nl/nuofnooit ook een aantal prachtige reizen met de huurauto door **Thailand**, of door **Costa Rica** – ga maar eens kijken. En oh ja: maak je geen zorgen over je eigen auto, 3 weken bij Schiphol. Dat regelen wij wel voor je. Bedenk je wel – de tijd vliegt. Elke seconde weer. Met elke tik van de klok kom je dichterbij dat moment waarop je weer je volgende excuus hebt om het niet te doen: te oud, te stijf, te stram. Morgen komt sneller dan je denkt – en is vandaag al begonnen.

(En probeer het over 40 jaar weer eens terug te halen als je in het bejaardenhuis zit).

WEBFOTO VAN DE WEEK

Justin Koning reisde afgelopen juni-juli een maand door Zuid-Afrika. Hij begon in Johannesburg, volgde de panoramaroute en reisde via Swaziland naar onder meer het Hluhluwepark en de St. Lucia-wetlands. Deze zonsopgang fotografeerde hij in Plettenberg Bay.

VOLKSKRANTREIZEN.NL

KUONI Time flies. Nu jij nog.

www.kuoni.nl/nuofnooit
of bel 020-3989398